

Reformpaket för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025) 560 Celexnummer 52025PC0560

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the conditions for the implementation of the Union support to the Common Agriculture Policy for the period from 2028 to 2034

COM(2025) 554 Celexnummer 52025PC0554

Proposal for a COUNCIL REGULATION amending Regulation (EU) No 1370/2013 as regards the aid scheme for the supply of fruit and vegetables, bananas and milk in educational establishments (EU school scheme)

COM(2025) 553 Celexnummer 52025PC0553

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulation (EU) No 1308/2013 as regards the school fruit, vegetables and milk scheme (EU school scheme), sectoral interventions, the creation of a protein sector, requirements for hemp, the possibility for marketing standards for cheese, protein crops and meat, application of additional import duties, rules on the availability of supplies in time of emergencies and severe crisis and securities

Sammanfattning

Kommissionen har presenterat ett reformförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken, GJP, för perioden efter 2027. Den gemensamma jordbrukspolitiken kommer i nästa programperiod ingå som en del av en övergripande fond tillsammans med flera andra politikområden med nationellt

tilldelade budgetramar, s.k. nationella kuvert. För den nya fonden föreslås en ramförordning. Det nya förslaget till en gemensam jordbrukspolitik lägger stort fokus på förenklingar, generationsväxling, forskning samt innovation men många av stödmöjligheterna liknar dagens. Krav införs på att inkomststöden i högre grad jämfört med i dag ska riktas till företag som har en aktiv jordbruksproduktion. När det gäller marknadsordningen gör kommissionen vissa tillägg till den redan existerande samlade marknadsordningen.

Regeringen ser möjligheter till en ökad flexibilitet och förenkling genom förslaget till ny jordbrukspolitik. Regeringen ska verka för att de delar av förslagen som ger medlemsstaterna utrymme för flexibilitet att anpassa till nationella och regionala variationer bibehålls och att möjligheter till ytterligare detaljregleringar i sekundärlagstiftning tillsammans med vägledningar begränsas till det som är nödvändigt för ett effektivt genomförande. Samtidigt vill regeringen värna de delar i förslaget som säkerställer en gemensam jordbrukspolitik och likvärdiga konkurrensvillkor på den inre marknaden för jordbruket.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen presenterade den 16 juli 2025 sitt förslag till flerårig budgetram för perioden 2028–2034, inbegripet 865,1 miljarder euro i löpande priser till en ny fond - Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbefinnande och säkerhet varav 782,9 miljarder euro i löpande priser för medlemsstaternas nationella och regionala partnerskapsplaner (NRPP) där den gemensamma jordbrukspolitikens GJP föreslås ingå. Den 17 juli presenterade kommissionen tre förordningar med kompletterande regler för att styra GJP mot de övergripande politiska målsättningarna som till stor del är i linje med visionen för jordbruk och livsmedel som presenterades av kommissionen den 19 februari 2025. Den nya politiken ska träda i kraft den 1 januari 2028.

1.2 Förslagets innehåll

Förslag till ramförordning för en ny fond

En ny förvaltningsmodell för GJP föreslås för nästa programperiod, 2028–2034. GJP föreslås finansieras inom ramen för en ny fond - Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbefinnande och säkerhet (NRP-fonden) som behandlas i Fakta-pm om förslag till förordning med grundläggande bestämmelser för en övergripande EU-fond under delad förvaltning (se Fakta-pm 2025/26:FPM10).

Förordningarna för GJP kompletterar de bestämmelser som finns i den föreslagna ramförordningen för den nya fonden som består av två huvuddelar: ett regelverk för den nationella och regionala partnerskapsplan (NRPP) som varje medlemsstat ska upprätta och ett regelverk för en EU-facilitet samt genomförandereguleringen (se Fakta-pm 2025/26:FPM5) som rör dels aspekter som ska beaktas vid utformandet av GJP som en del i NRPP, dels övergripande styrning och villkor för interventionerna. I den övergripande ramförordningen föreslår kommissionen att 293,7 miljarder euro i löpande priser (262,8 miljarder euro i 2025 års fasta priser) öronmärks för inkomstrelaterade stöd i GJP¹. Det finns även förslag till bestämmelser om bland annat nationell medfinansiering, stödnivåer och interventioner för krishantering till jordbruket.

Förslag till ny GJP-förordning

Förordningsförslaget anger särskilda villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken i syfte att säkerställa en stark, hållbar och robust jordbrukspolitik, tryggad livsmedelsförsörjning, generationsskiftet och livskraftiga landsbygdsområden.

Den gemensamma jordbrukspolitiken ska i enlighet med artikel 3. d i NRP-förordningen bidra till ett mer riktat inkomststöd och långsiktig konkurrenskraft i jordbrukssektorn, att öka sektorns attraktionskraft och främja generationsskiftet, att stärka jord- och skogsbrukets insatser för klimat och

¹ I öronmärkningen av inkomstrelaterade stöd ingår degressivt arealbaserat stöd, kopplade stöd, särskilt stöd för bomull, kompensationsstöd, stöd för områdesspecifika nackdelar på grund av obligatoriska krav, stöd till miljö- och klimatåtgärder, stöd till småbrukare, stöd till riskhantering, investeringsstöd för lantbrukare och skogsbrukare, avbytartjänst, sektorstöd, startstöd m.m. samt stöd till mindre gårdar.

miljö, att stärka förmågan att hantera kriser och risker, att öka innovationstakten och skynda på den digitala omställningen samt öka tillgången till kunskap liksom att förbättra arbetsförhållanden och möjligheter att leva på landsbygden.

Vid framtagande av förslag till insatser inom GJP ska medlemsstaterna utgå från de vägledande nationella rekommendationer som kommissionen ska ta fram och som anger de viktigaste utmaningar som varje medlemsstat behöver hantera i sin NRPP baserat på följande:

- a) rättvis och tillräcklig inkomst för jordbrukare samt säkerställa deras långsiktiga konkurrenskraft, inklusive jordbrukarnas ställning i värdekedjan,
- b) öka yrkets attraktivitet och främja generationsväxling
- c) stärka klimatarbetet, tillhandahålla ekosystemtjänster, cirkulära lösningar, bevara biologisk mångfald och naturresurser, främja hållbart jordbruk samt förbättra djurvälståndet
- d) förbättra motståndskraften, jordbrukarnas beredskap och förmåga att hantera kriser och risker
- e) förbättra tillgången till kunskap samt påskynda innovation och den digitala omställningen för en livskraftig livsmedelssektor.

Rubrikerna nedan tar upp nyheter och centrala förändringar jämfört med nuvarande GJP- regelverk.

Villkor för god gårdshushållning och åtgärder för att uppnå miljö- och klimatmål

Nuvarande grundvillkor för GJP som omfattar dels skötselvillkor för marken med syfte att uppnå miljö- och klimatmål, dels krav på att följa viss lagstiftning inom områdena miljö, djurskydd, livsmedel och djurhälsa (verksamhetskrav/SMR), föreslås i stort finnas kvar men där skötselvillkoren ges ett nytt namn (prel. ”god gårdshushållning”). Det sker dock vissa förändringar i syfte att ge medlemsstaterna en ökad flexibilitet och förenkla för företagen. Villkoren för god gårdshushållning föreslås gälla för de areal- och djurbaserade stöden med vissa undantag för ekologiska jordbrukare och

småbrukare. Det kommer finnas en möjlighet att utforma miljö- och klimatersättningar som kan motsvara villkoren för god gårdsförvaltning, men som går utöver verksamhetskraven/SMR. De sociala grundvillkoren föreslås finnas kvar i samma omfattning som i dagsläget.

Det finns krav på att erbjuda miljö- och klimatersättningar till jordbruket men till skillnad från i nuvarande GJP finns det i förordningen inte något uttryckligt krav på hur stor andel av medlen som ska avsättas till dessa åtgärder. Däremot föreslås en fondövergripande öronmärkning för miljö- och klimatåtgärder (43 procent) liksom att EU-stöd bara ska beviljas till åtgärder som följer principen att ”inte orsaka betydande skada”. Stöd för klimatet och miljön kan vara både ettåriga och fleråriga åtaganden, eller ges som investeringsstöd. Kommissionen föreslår även att jordbrukarna ska erbjudas fler incitament att genomföra åtgärder för miljö- och klimat.

Enligt förslaget är det därutöver obligatoriskt att införa stöd för åtaganden för och omställning till ekologisk produktion. Inom områden med överskott av kväve föreslås även obligatoriskt införande av stöd till extensifiering av djurhållning samt för diversifiering till annan jordbruksverksamhet, såväl till omställning som till åtaganden. Det öppnas i förslaget för möjlighet att ge ersättning för nationella lagkrav som går utöver kraven i EU-lagstiftningen, bland annat inom djurskyddsområdet.

Ett stegvis neddraget arealbaserat inkomststöd riktat till de med störst behov

Enligt förslaget ska det arealbaserade inkomststödet tydligare riktas mot de som har en aktiv produktion och bidrar till livsmedelsförsörjningen. Stödet ska samtidigt vara differentierat mellan olika grupper av jordbrukare för att riktas mot de med störst behov. Förslaget pekar särskilt ut unga och nya jordbrukare, kvinnor, familje- och små gårdar samt gårdar med både djur- och växtproduktion. Även gårdar inom områden med särskilda svårigheter föreslås vara prioriterade. Kommissionen föreslår vidare att inkomststödet ska minska för de större företagen genom att stödet stegvis sänks när stödbeloppet överskrider 20 000 euro per jordbrukare och år samt att det införs ett absolut takbelopp på 100 000 euro. Stödbelopp mellan 20 000 euro och 50 000 euro föreslås minskas med 25 procent, mellan 50 000 euro och 75 000 euro föreslås stödet minskas med 50 procent och mellan 75 000 euro och 100 000 euro föreslås stödet minskas med 75 procent. Samtidigt föreslås att ta bort dagens

krav på omfördelningsstöd, där en mindre stödandel omfördelas från stora till små företag. Den föreslagna neddragningen påverkar de stora svenska jordbruksföretagen i högre utsträckning än dagens omfördelningsstöd.

Enligt förslaget ska medlemsstaterna även säkerställa att inkomststöd inte betalas ut från år 2032 till jordbrukare som uppnått pensionsålder och som samtidigt uppbär pension.

Medlemsstaterna ska även erbjuda ett förenklat stöd för småbrukare om högst 3 000 euro per hektar, vilket jordbrukare kan välja att söka som alternativ till inkomststödet, kopplat stöd och kompensationsbidrag. En liknande stödmöjlighet finns i nuvarande GJP, men har inte tillämpats i Sverige.

Produktionskopplade stöd

Kommissionen föreslår ökade möjligheter för stöd kopplat till produktion och att det ska vara obligatoriskt för medlemsstaterna att införa. En större andel stödmedel kan enligt förslaget avsättas till kopplade stöd. Upp till 20 procent av EU-medlen som medlemsstaterna avsätter för degressivt arealbaserat stöd, miljöersättningar samt småbrukarstöd kan avsättas till kopplade stöd. I dag kan 13 procent av det nationella direktstödskuvertet (pelare 1) användas. Det ges även möjlighet att koppla ytterligare fem procent till proteingrödor (i dag 2 procent), gårdar med blandad produktion och till stöd i områden med risk för nedläggning av jordbruksproduktion. Stödet kan kopplas till areal eller djur och även till biodling. Sverige har idag ett kopplat stöd till nötkreatur. Det finns dock inte något kopplat stöd till biodlingsprodukter, blandad produktion eller i områden med risk för nedläggning av jordbruksproduktion.

Investeringsstöd och finansieringsinstrument

Stöd föreslås liksom i dag ges för såväl produktiva som icke produktiva investeringar. Stödnivån ska vara maximalt 75 procent och lika för alla typer av investeringar, 85 procent för unga. Idag finns olika stödnivåer och icke produktiva investeringar kan med nuvarande bestämmelser medges stöd upp till 100 procent. En ytterligare förändring är att det i vissa fall föreslås bli möjligt att ge stöd till inköp av djur. Det öppnas för stöd till inköp av genetiskt värdefulla djur för avel i syfte att förbättra kvalitet och produktivitet.

När det gäller stöd till investeringar i återställande av jordbruksproduktionspotential som skadats av naturkatastrofer, ogynnsamma klimathändelser eller katastrofala händelser kan de föreslagna skrivningarna tolkas som att det måste erbjudas av staten. I nuvarande regelverk är det frivilligt att erbjuda denna typ av investeringsstöd.

Regelverket för användning av finansieringsinstrument har gjorts flexiblare jämfört med i dag, enligt förslaget krävs inte längre någon förhandsutvärdering.

Riskhanteringsverktyg

Kommissionen föreslår att det ska bli obligatoriskt för medlemsstaterna att införa stöd till riskhanteringsverktyg i det fall det inte redan finns motsvarande nationella insatser.

Unga jordbrukare och generationsväxling

Kommissionens förslag innebär ett ökat fokus på generationsskifte, bland annat genom riktade arealbaserade stöd och ett paket av åtgärder anpassade efter unga jordbrukares behov föreslås. Vidare ska medlemsstaterna utarbeta nationella strategier för generationsväxling i syfte att säkerställa att alla aspekter som är relevanta för unga jordbrukare hanteras.

Kunskapsöverföring, innovation och samarbete med mera

Kommissionen föreslår ett ökat fokus på kunskapsöverföring och innovation med krav på att tillhandahålla insatser inom området, men med mindre detaljerade regler som öppnar för flexibilitet. Vissa typer av insatser nämns särskilt såsom rådgivning om generationsväxling och mental hälsa, och målgruppen breddas till att utöver jordbrukare omfatta även skogsbruk och landsbygd.

Utöver ovan föreslår kommissionen även att medlemsstaterna ska tillhandahålla kompensationsstöd och stöd till LEADER med ett liknande upplägg som i dag. Därutöver föreslår kommissionen en ny stödmöjlighet i GJP i form av införande av subventionerad avbytartjänst för lantbrukare.

Förslag till ändringar i marknadsordningen

EU:s arbete med marknadsfrågor som rör jordbruksprodukter styrs av förordningen om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter. I den ingår bland annat regler om import och export med tredje land, regelverk gällande tullar, regelverk för interventionsköp av jordbruksgrödor och handelsnormer.

Kommissionen gör i sitt förslag vissa tillägg till den redan existerande samlade marknadsordningen. Vissa delar i den nuvarande förordningen för Strategisk plan flyttas tillbaka till marknadsordningen. Det gäller regelverket för producentorganisationer (PO), stöd till frukt och grönsaker som ges via PO, stödet till biodlingssektorn och EU:s skolprogram. För dessa åtgärder föreslås minst 30 procent nationell medfinansiering (något som inte krävts hittills).

Enligt förslaget ska kommissionen härnäst fastställa trösklar för interventionsköp i stället för att detta regleras i förordningen som nu är fallet. Vidare föreslås att listan med produkter där handelsnormer får fastställas utökas med sex nya produktområden, liksom att nya gemensamma EU-regler för produktion, import och saluföring av hampa införs.

Ett helt nytt inslag är krav på åtgärder för att stärka beredskapen i livsmedelskedjan. Kommissionen och medlemsstaterna föreslås samarbeta för att adressera strukturella sårbarheter i jordbrukets leveranskedja och bättre rusta jordbrukssektorn för att hantera kriser. Kommissionen föreslår att medlemsstaterna ska ta fram nationella beredskapsplaner för hantering av kriser på livsmedelsområdet. En lista på vad planerna minst ska innehålla föreslås som bland annat lyfter fram övervakning och tidiga varningssystem, roll- och ansvarsfördelning mellan myndigheter på alla nivåer samt kriskommunikationsrutiner. En ansvarig myndighet eller annan kontakt ska utses för koordinering mellan medlemsstaterna och kommissionen. Planerna ska hållas uppdaterade och ska delges kommissionen var tredje år.

Vidare ger kommissionen förslag på hur medlemsstater som bygger upp lager av jordbruksprodukter ska agera för att minimera risken för marknadsstörningar. Information om lagerhållning av jordbruksprodukter ska tas upp i den nationella beredskapsplanen.

Den befintliga mekanismen för beredskap och insatser vid livsmedelsförsörjningskriser (EFSCM) föreslås regleras i den nya förordningen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Unionens stöd enligt detta förslag kommer att genomföras genom delad förvaltning av medlemsstaterna. Genomförandet av unionsstödet kommer att övervakas med hjälp av den resultatram som är tillämplig för den fleråriga budgetramen 2028–2034 och som fastställs i förslaget till förordning (Fakta-PM 2025/26:FPM5).

Nuvarande EU-regleringar i GJP regleras på nationell nivå genom ett antal lagar, förordningar och föreskrifter. De beslutade ändringarna av unionens regelverk kommer att tillämpas direkt och fullt ut i alla EU:s medlemsstater. Det finns ett antal författningar som kommer att beröras och behöva anpassas till följd av utformningen av GJP efter 2027.

Överlag återfinns nödvändiga bestämmelser för tillsyn och straff i lag medan mer detaljerade bestämmelser om genomförande av GJP återfinns i förordningar och föreskrifter. Arbetet med att uppdatera nu gällande bestämmelser på förordnings- och föreskriftsnivå förutses bli omfattande till följd av kommissionens reformförslag som innebär en ökad handlingsfrihet att utforma detaljregler och villkor.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

De öronmärkta utgifterna (lägsta nivå) för inkomstrelaterade stöd inom jordbruket för kommande budgetperiod, 2028–2034, föreslås uppgå till 293 700 miljoner euro i löpande priser. Programstrukturen för åren 2021–2027 överensstämmer inte med den föreslagna programstrukturen för åren 2028–2034 och det är därför svårt att göra direkta jämförelser mellan perioderna. Alla delar som i nuvarande period ingår i dagens GJP omfattas inte av öronmärkningen och ska finansieras med andra medel inom fonden. Det gäller även vissa obligatoriska krav till åtgärder inom GJP som inte ingår i öronmärkningen. Kommissionens förslag till öronmärkta utgifter för inkomstrelaterade stöd inom jordbruket motsvarar cirka 1,4 procent av den föreslagna totala budgetramen inklusive specialinstrument för 2028–2032. Förslaget skulle motsvara cirka 14 400 miljoner kronor i årlig EU-avgift, baserat på en total prognosticerad genomsnittlig svensk EU-avgift för nästa

programperiod om cirka 102 800 miljoner kronor per år (se Fakta-PM 2025/26:FPM3).

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens ståndpunkter avseende övergripande principer för den fleråriga budgetramen och dess storlek, inklusive för enskilda fonder och program, behandlas i Fakta-PM 2025/26:FPM3. Regeringens ståndpunkter avseende den föreslagna ramförordningen behandlas i Fakta-PM 2025/26:FPM10.

Övergripande

Regeringens grundläggande utgångspunkt i arbetet med GJP efter 2027 är att den kommande reformen ska leda till lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling samtidigt som politiken bidrar till uppfyllandet av gemensamt beslutade miljö- och klimatåtaganden. En förändrad omvärldsbild innebär även att ett ökat fokus bör ligga på att främja en robust primärproduktion i hela landet som kan bidra till en trygg livsmedelsförsörjning och därigenom en ökad beredskap.

Regeringen har som målsättning att den nya politiken ska vara enklare att genomföra för myndigheter och enklare att följa för stödmottagare. De åtgärder som politiken omfattar bör vara effektiva och åstadkomma en högre måluppfyllelse än i dag. Förvaltningsmodellen bör leda till en enklare och mer effektiv politik.

GJP-förslaget

Regeringen ser möjligheter för en ökad flexibilitet och förenkling genom förslaget till ny jordbrukspolitik. Regeringen kommer att verka för att de delar av förslagen som ger medlemsstaterna utrymme för flexibilitet att anpassa till nationella och regionala variationer bibehålls och att möjligheter till ytterligare detaljregleringar i sekundärlagstiftning och vägledningar begränsas till det som är nödvändigt för ett effektivt genomförande. Samtidigt vill regeringen värna delar i förslaget som säkerställer en gemensam jordbrukspolitik och likvärdiga konkurrensvillkor på den inre marknaden för jordbruket inom EU. Regeringen

välkomnar kommissionens ambition att röra sig mot ett mer incitamentsbaserat och förenklat system för miljö- och klimatåtgärder inom GJP, samtidigt som konkurrensneutraliteten beaktas. Regeringen välkomnar möjligheten att ersätta jordbrukare för insatser som går längre än gemensamma EU-krav men som är en del av nationell lagstiftning.

GJP är ett verktyg för att nå målet för den europeiska landsbygdsvisionen bland annat genom att en ökad livsmedelsproduktion bidrar till landsbygdernas utveckling.

Mot bakgrund av svårigheterna att genomföra effektiva grundvillkor är regeringen kritisk till förslaget om obligatoriska villkor för god gårdsförvaltning även om det är positivt att förslaget öppnar för en ökad flexibilitet jämfört med dagens grundvillkor. Regeringen bedömer att det i vissa fall kan finnas risker att generella villkor påverkar enskilda brukare utan att ge någon säkerställd miljö- eller klimatnytta. Regeringen anser att riktade ersättningar kan innebära bättre förutsättningar för att uppnå miljö- och klimatmålen. Även de föreskrivna verksamhetskraven, som utgörs av lagstiftningskrav (SMR), bör ses över med syfte att undvika dubbla sanktioner för jordbrukare. Detsamma gäller även för sociala grundvillkor. Vidare anser regeringen att stödet ska bidra till fortsatt höga miljöambitioner inom jordbruket.

Regeringen är positiv till förslaget att i högre grad rikta inkomststödet till aktiv jordbruksproduktion. Regeringen ser möjligheter med att i högre grad kunna rikta stödet utifrån behov men menar att det behöver finnas stor nationell flexibilitet för att kunna anpassa stödet efter bland annat naturgivna och strukturella förutsättningar i syfte att säkerställa en långsiktigt robust livsmedelsförsörjning och attraktivitet i näringen samt för att undvika komplex administration. Regeringen delar bland annat kommissionens bedömning av särskilda behov hos unga och företag i områden med sämre förutsättningar. Det är angeläget att beakta andra redan befintliga stöd och det behöver finnas en öppenhet för att ett ökat fokus på andra stöd kan vara ett mer effektivt sätt att bidra till målen. Förslaget om att inte betala ut stöd till de som uppbär pension behöver analyseras ytterligare med avseende på dess ändamålsenlighet, och effekterna på EU-nivå och i Sverige, innan en slutlig position kan utformas.

Regeringen anser att möjligheten att koppla stöd till produktion kan vara viktiga för att stärka livsmedelsproduktionen i vissa sektorer och regioner. Det finns samtidigt en risk för en utveckling av GJP mot en mindre marknadsorienterad politik och regeringen anser därför preliminärt att andelen inkomststöd som får kopplas till produktion bör begränsas i förhållande till kommissionens förslag.

Regeringen är positiv till kommissionens ansats om att kunskap och innovation i högre grad ska genomsyra politiken. Att denna ansats realiseras är en prioritering för regeringen. En effektiv kunskapskedja för jordbruket är centralt för att stärka jordbrukets och landsbygdernas konkurrenskraft och miljömässiga hållbarhet. Regeringen är även positiv till kommissionens ambition att ta ett samlat grepp om utmaningarna med att säkerställa generationsskifte i sektorn.

Förslag till ändrad marknadsordning

Regeringen anser att det är positivt att grunden i marknadsordningen bibehålls då det borgar för fortsatt marknadsorientering. Regeringen anser att fortsatt marknadsorientering ska gälla även i de justeringar som görs. En analys av skälen till att kommissionen vill ta bort regleringen av referenströsklar är viktig.

Regeringen är positiv till kommissionens ansats att skapa bättre förutsättningar för en mer enhetlig planering i händelse av kris i livsmedelskedjan. Att upprätthålla en öppen handel så långt som möjligt under sådana situationer är grundläggande för en fungerande livsmedelsförsörjning. Ett förstärkt arbete med beredskap och krishantering inom EU stärker motståndskraften i medlemsstaterna och bidrar till utvecklingen av det civila försvaret i Sverige. Det är dock viktigt att arbetet inte medför en ökad administrativ börda och detaljstyrning för medlemsstaterna att förhålla sig till. Det är även centralt att ta hänsyn till säkerhetsriskerna med att kommissionen samlar in data från medlemsstaterna. Regeringen är positiv till att kommissionen tar initiativ på lagerhållningsområdet bland annat genom EU:s strategi för beredskapslagring och välkomnar ansatsen att titta på var det finns anledning att komplettera nationella insatser med EU-gemensamma sådana. Regeringen vill dock betona att beredskapslagring på livsmedelsområdet fortsatt är en fråga för varje medlemsstat att hantera.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas positioner rörande förslaget är ännu inte kända. Flertalet medlemsstater har dock tidigare framfört att de vill se ett fristående regelverk för GJP med en budget som svarar mot ambitionsnivån.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets positioner är ännu inte kända, men ett initiativbetänkande avseende jordbrukets framtid och GJP väntas under hösten.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Regeringen avser att skicka kommissionens förslag på remiss. Regeringen planerar även ett EU-sakråd om kommissionens förslag den 1 oktober.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslagen COM(2025) 560 och COM(2025) 554 baseras på artikel 43.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Förslaget COM(2025)553 baseras på artiklarna 42, 43.3 (2) och 349 i samma fördrag.

Förordningarna antas av rådet och Europaparlamentet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet (artikel 249 i samma fördrag). Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Kommissionen bedömer att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt föreskrivs att befogenheterna för jordbrukspolitiken ska delas mellan unionen och medlemsstaterna, och att en gemensam jordbrukspolitik ska utarbetas med gemensamma mål och ett gemensamt genomförande.

I den nuvarande genomförandemodellen för GJP fastställer unionen de grundläggande politiska parametrarna (GJP:s mål, breda typer av interventioner, grundläggande krav), medan medlemsstaterna har haft ökade befogenheter att bestämma hur politiken ska utformas nationellt för att uppfylla de

överenskomna målen. I den genomförandemodell som presenteras i detta förslag kommer det fortsatt finnas en övergripande struktur när det gäller mål, interventioner och grundläggande krav som fastställs av unionen, men som till skillnad från i nuvarande period ska omfatta ett antal politikområden. På samma sätt som i nuvarande period kommer medlemsstaterna att vara ansvariga för att anpassa interventioner inom GJP så att de på bästa sätt bidrar till att uppfylla EU:s mål.

Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget presenterades på den särskilda jordbrukskommittén den 19 juli 2025 och kommer att behandlas i rådsarbetsgrupp under hösten och vintern 2025. Förhandlingar kommer även att ske i den särskilda jordbrukskommittén och i ministerrådet.

4.2 Fackuttryck och termer

GJP – EU:s gemensamma jordbrukspolitik

NRPP- nationella och regionala partnerskapsplaner